

SEPTEMBER 2014

LANGE BÆLTEFIKSERINGER I PSYKIATRIEN

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Folketinget indfører en slutdato for brugen af lange tvangsfikseringer med bælte i psykiatrien. Europarådets Torturkomite har gentagne gange kritiseret de langvarige fikseringer for at være i strid med den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om nedværdigende og umenneskelig behandling.

BÆLTEFIKSERINGER I DANMARK

Danske Regioner har siden 2010 haft som målsætning at nedbringe brugen af tvang i psykiatrien med 20 %. Senest indeholder Regeringens Psykiatrihandlingsplan en målsætning om, at brugen af bæltefikseringer skal nedbringes med 50 % inden 2020.

Desværre har antallet af registrerede bæltefikseringer været stort set stabilt i de sidste 10 år. Der registreres omkring 5.500 bæltefikseringer om året fordelt på cirka 2.000 patienter. Omkring 500 af disse bæltefikseringer varer mere end 48 timer.

HVAD TALER FOR BÆLTEFIKSERINGER?

Bæltefikseringer er effektive til at stoppe nogle former for selvskadende adfærd og afværge, at en patient skader personalet eller andre patienter.

Især korte bæltefikseringer kan af nogle patienter opleves som mindre indgribende end beroligende medicin.

HVAD TALER IMOD BÆLTEFIKSERINGER?

Bæltefikseringer immobiliserer patienter på en måde, som kan føles ekstremt krænkende og dermed være nedværdigende og umenneskelig behandling.

Det kan være fysisk skadeligt at være immobiliseret. Jo længere tid immobiliseringen varer, des mere skadeligt kan det være.

Bæltefikseringer giver psykiatrien et dårligt ry, som er skadeligt for både patienter, pårørende og personalet.

Ifølge Europarådets Torturkomite kan langvarige fikseringer i over 48 timer ikke være medicinsk begrundede og udgør derfor nedværdigende og umenneskelig behandling.

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER ANBEFALER:

At Folketinget i psykiatriloven fastsætter en slutdato for anvendelsen af tvangsfikseringer, der varer længere end 48 timer.

Det er nødvendigt med en slutdato for langvarige tvangsfikseringer for at forpligte både politikere og sundhedspersonale til at muliggøre afskaffelsen af de lange tvangsfikseringer med bælte.

KAN DET LADE SIG GØRE AT AFSKAFTE LANGE BÆLTEFIKSERINGER?

Erfaringerne fra det treårige *Gennembrudsprojekt* finansieret af satspuljemidler og bruger- og forskningsforummet *Netværket for Åben Dialog* har vist, at en del tvang kan undgås. Tvangen nedbringes mest, hvis patienterne har adgang til bl.a. motion og luft, og hvis personalet arbejder målrettet med at styrke patientens selvbestemmelse og undgå tvang. Det er derfor nødvendigt både at have gode fysiske rammer og personaleressourcer, hvis det skal kunne lade sig gøre at afskaffe langvarige fikseringer.

Folketinget har i både 2013 og 2014 tilført regionerne midler for at nedbringe tvangen i psykiatrien.

FN'S HANDICAPKONVENTION

FN's handicapkonvention stiller krav om respekt for personer med handicaps selvbestemmelse og integritet. Konventionen definerer personer med handicap som personer med en længerevarende

funktionsnedsættelse, der kan medføre begrænsninger i samfundsdeltagelsen. Personer med længerevarende psykiske sygdomme anses for at være omfattet af konventionen.

Konventionen stiller krav om, at personer med handicap i videst muligt omfang støttes til selv at kunne træffe beslutninger, fremfor at andre træffer beslutninger på deres vegne.

ANDRE MENER:

Dansk Psykiatrisk Selskab anbefaler, at Danmark arbejder for at afskaffe tvangsfikseringer, men tør ikke anbefale en slutdato for lange bæltefikseringer.

Landsforeningen Sind, Landsforeningen af Psykiatribrugere, Bedre Psykiatri og Foreningen Det Sociale Netværk Psykisk Sårbar mener alle, at brugen af langvarige tvangsfikseringer med bælte skal ophøre. Flere anbefaler udtrykkeligt en slutdato for brugen af de langvarige bæltefikseringer.

NEDVÆRDIGENDE OG UMENNESKELIG BEHANDLING

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 3 og FN's handicapkonvention artikel 15 slår begge fast, at ingen må blive udsat for tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Der er ikke mulighed for at gøre undtagelse fra bestemmelserne. Om der er tale om umenneskelig eller nedværdigende behandling beror på en konkret vurdering. I Bureš-sagen fra 2012 udtalte Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at tvangsfiksering kun må anvendes i exceptionelle tilfælde, og som en sidste udvej, når det er den eneste måde at forhindre en umiddelbar skade på borgeren eller andre.